

X Seminarium WEP

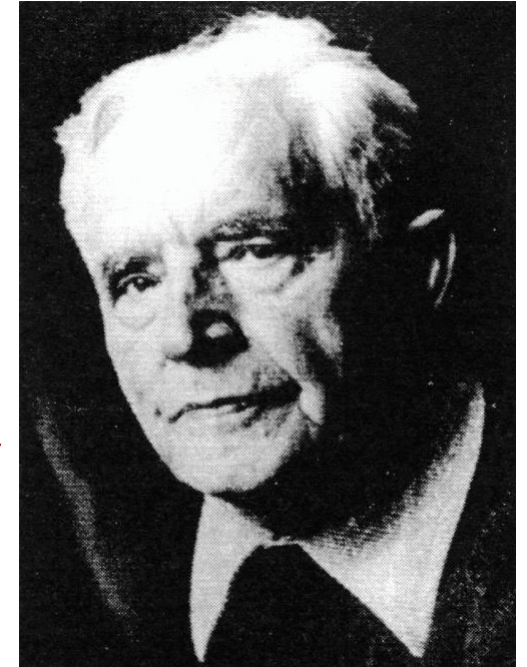
Lucjan Nehrebecki (1900-1990)

Andrzej Marusak

Warszawa, 21 VI 2017

LUCJAN NEHREBECKI (1900-1990)

Mgr inż. elektryk, profesor i dr h.c. Politechniki Śląskiej (PŚI). Organizator energetyki na Górnym Śląsku. Założyciel i dyrektor "Energopomiaru" w Gliwicach. Współorganizator Wydziału Elektrycznego PŚI. Kierownik Katedry Urządzeń Elektrycznych, a następnie Elektrowni. Członek honorowy SEP (1975) i PTETiS (1971).

Urodzony w Lepsińsku nad granicą chińską — wtedy Turkestan, obecnie Kazachstan (13 XI 1900). Ojciec Hieronim (lekarz w garnizonie wojsk rosyjskich), matka Łucja z Nartowskich. W latach 1910-13 uczęszczał do szkoły realnej typu wojskowego.

Do gimnazjów chodził w Kownie (1913) i w Białej Cerkwi (od

1914) gdzie rodzina była przenoszona. Tam wstąpił do POW (Polskiej Organizacji Wojskowej) i do tajnego harcerstwa (1916) gdzie doszedł do stopnia drużynowego.

W grudniu 1918 r. wstąpił ochotniczo do Kowieńskiego Pułku Strzelców organizowanego przez majora Leona Łada-Zawistowskiego od 12 grudnia 1918 r. Pułk szedł przejmować miejscowości opuszczane przez wycofujących się Niemców i walczyć z czyhającymi bolszewikami, o swoją wolność i swą własną ziemię. Pułk należał do Dywizji Litewsko-Białoruskiej walczącej z bolszewikami w wojnie polsko-sowieckiej, toczył zacięte walki, odnosił zwycięstwa (1919) i ponosił bardzo duże straty (1920), w momencie kontrofensywy znad Wieprza został zredukowany do jednego batalionu.

Lucjan Nehrebecki brał udział w walkach z bolszewikami na froncie północnym w stopniu podchorążego. Pod koniec 1919 r.

został oddelegowany z wojska na kurs przygotowawczy i zdał w Wilnie egzamin maturalny z zakresu gimnazjum klasycznego (1920).

We wrześniu 1921 r. został zdemobilizowany i rozpoczął studia na Wydziale Elektrycznym Politechniki Warszawskiej, które ukończył (1927). Wyjechał na Śląsk gdzie rozpoczął pracę w Oddziale Elektrycznym Stowarzyszenia Kotłów Parowych w Katowicach jako inżynier rewident. Zajmował się badaniem i oceną projektów urządzeń elektrycznych w kopalniach, elektrowniach, hutach i zakładach przemysłu chemicznego, bieżącą kontrolą stanu tych urządzeń oraz pomiarami.

W roku 1931 przeniósł się do Kopalni Siemianowice na stanowisko kierownika działu maszynowego i kierownika rozbudowywanej tam elektrowni. Założył jedno z pierwszych na Śląsku laboratorium przekaźnikowe i laboratorium licznikowe. W la-

tach 1937-39 pracował w Generalnej Dyrekcji Hut Wspólnoty Interesów Górniczo-Hutniczych w Katowicach na stanowisku kierownika Wydziału Elektrycznego. Opracował m.in. założenia projektowe pełnej automatyzacji wielkiego pieca w Hucie Kościuszko w Chorzowie.

Został zmobilizowany 26 lipca 1939 r. jako porucznik rezerwy artylerii i walczył do końca w armii gen. Kleberga. Po bitwie pod Kockiem (6 X 1939), dostał się do niewoli niemieckiej i został osadzony w obozie jenieckim w Radomiu. Udało mu się zbiec w listopadzie 1939 r.

W czasie okupacji pracował w Nisku, Krakowie i Tomaszowskiej Fabryce Sztucznego Jedwabiu jako inżynier energetyk.

W roku 1945 powrócił na Śląsk i brał udział w organizowaniu energetyki. Od lutego 1945 r. do maja 1950 r. był naczelnym dyrektorem przedsiębiorstwa Elektrownie Górnośląskie **ELGÓR**

w Gliwicach organizując i nadzorując odbudowę zniszczonych podczas działań wojennych – elektrowni, stacji i linii wysokiego napięcia.

W latach 1950-52 L. Nehrebecki, pracował jako Naczelnny Inżynier Centralnego Zarządu Energetyki w Warszawie. W tym okresie zorganizowano 6 okręgów energetycznych i podjęto rozbudowę sieci państwowej 110 kV, łączącej lokalne systemy elektroenergetyczne. W październiku 1951 roku utworzono z Jego inicjatywy Państwową Dyspozycję Mocy (PDM). Program jej działania i zasady organizacji opracował zespół pod kierownictwem L. Nehrebeckiego, a więc był On współtwórcą ogólnokrajowego systemu elektroenergetycznego.

W roku 1952 zorganizował Zakład Badań i Pomiarów Energopomiar mający 6 działów technicznych z siedzibą w Gliwicach. Był głównym inżynierem Energopomiaru (1952-56), a ponadto

wielokrotnie pełnił obowiązki dyrektora, ale odmawiał przyjęcia funkcji dyrektora na stałe. Nadawał kształt i wytyczał kierunki działania Energopomiaru, co doprowadziło do wspaniałego rozwoju tej firmy. Po roku 1956 nadal był ściśle związany z Energopomiarem, jako doradca naukowy i przez wiele lat redaktor naukowy Biuletynu Naukowo-Technicznego Energopomiaru. Przez cały okres współpracy z Energopomiarem, wychowywał młodych pracowników dając im wzorce postępowania w pracy. Jego wychowankowie później, zasilili energetykę polską.

W Energopomiarze L. Nehrebecki był jednym z głównych inicjatorów i wykonawców prac związanych z wprowadzeniem samoczynnego załączania rezerwy (SZR) w elektrowniach ciepłych. Za te prace wyróżniony został Zespołową Nagrodą Państwową.

W latach 1957-61 kierował pracami Biura Studiów Komitetu

Elektryfikacji Polski, którego był twórcą.

W Politechnice Śląskiej pracował od 1946 r. do emerytury (1971), najpierw na stanowisku wykładowcy, następnie — zastępcy profesora i kierownika Katedry Urządzeń Elektrycznych (od 1952), a po reorganizacji Politechniki — kierownika Katedry Elektrowni i Gospodarki Energetycznej.

Tytuł profesora nadzwyczajnego otrzymał w roku 1955, a — zwyczajnego w 1962 r. Był kierownikiem utworzonego z jego inicjatywy studium podyplomowego w zakresie elektroenergetyki (1968). Po utworzeniu Instytutu Energetyki Politechniki Śląskiej pełnił funkcję dyrektora jego (1969-71).

Wykształcił blisko 500 inżynierów o specjalności elektrownie i gospodarka energetyczna, był opiekunem 7 habilitantów i promotorem 16 doktoratów.

Napisał 12 książek, ponad 45 artykułów oraz 8 skryptów na temat: • przyrządów rozdzielczych, • rozdzielni i podstacji, • elektrowni parowych i ich projektowania oraz • automatyki elektrycznej w elektrowniach cieplnych.

Pisał również nie opublikowane referaty, recenzje, ekspertyzy (ok. 300). Brał udział w opracowaniu i zredagowaniu trzech tomów “*Historii elektryki polskiej*” od jej początków aż do ok. 1986 r. stanowiącej fundamentalną monografię tego tematu.

Studentów uczył szacunku do pracy, wpajał nawyki dobrej i rzetelnej roboty oraz umiłowania Ojczyzny. Był wzorem pracowitości i wytrzymalności, np. egzaminy w jego katedrze kończyły się często o godz. 2⁰⁰ po północy.

Uważał, że prace naukowe wykonywane na Politechnice powinny być ściśle powiązane z potrzebami przemysłu. Prace dyplomowe wykonywane pod jego opieką były adresowane i wy-

konywane w konkretnych zakładach.

Pracował także dodatkowo na 1/3 etatu w Ośrodku Naukowo-Badawczym ds. Energetyzacji Kraju (1969-71) i był konsultantem w Hucie Florian. Pełnił również wiele funkcji w organizacjach naukowych jak np. w: Komitecie Energetyki PAN, Komisji Głównej Energetyki KNiT i NOT, Radzie d/s Gospodarki Paliwowo-Energetycznej, Radach Naukowych Instytutu Energetyki w Warszawie i Energoelektryki we Wrocławiu oraz Radach Technicznych ZEOPd, MGIE i innych.

Był przewodniczącym Rady Naukowej Instytutu Energetyki w Warszawie (1953-75), członkiem Rad Naukowych Instytutu Energetyki Politechniki Wrocławskiej i Głównego Instytutu Górnictwa, wiceprzewodniczącym Komitetu Energetyki PAN, wiceprzewodniczącym Państwowej Rady ds. Paliw i Energetyki (1960-72), ekspertem do spraw elektrowni ciepłych w Komisji

Ekonomicznej ONZ w Genewie (1962), wiceprzewodniczącym Polskiego Komitetu Światowej Konferencji Energetycznej (WPC), członkiem Państwowej Rady ds. wykorzystania Energii Atomowej, wiceprzewodniczącym Komitetu Energetyki Przemysłowej w Komitecie Nauki i Techniki (1963-72), członkiem Rady Techniczno-Ekonomicznej Ministerstwa Górnictwa i Energetyki i innych.

Jego działalność zawodową cechowało naukowe podejście do rozwiązywania problemów energetyki krajowej.

W Energopomiarze zainicjował zorganizowanie kilku sympozjów naukowych krajowych i międzynarodowych na tematy interesujące energetykę krajową oraz doprowadził do wydania kilkunastu publikacji w PWN w ramach prac KEP KNiT.

Otrzymał odznaczenia państwowe: Złoty Krzyż Zasługi (1946), Krzyże Kawalerski (1959) i Oficerski (1969 i 1971) Orderu Od-

rodzenia Polski, złotą odznakę Zasłużonego w Rozwoju woj. Katowickiego (1962), Order Sztandar Pracy II kl. (1980).

Otrzymał także złote odznaki honorowe NOT (1959) i SEP (1959) oraz tytuły honorowe Zasłużony Nauczyciel PRL (1974) i Zasłużony Energetyk PRL.

W 1955 r. był laureatem zespołowej Nagrody Państwowej III stopnia za opracowanie *“Problemu samoczynnego załączania rezerwy”* (SZR) w elektrowniach cieplnych. Otrzymał tytuł doktora honoris causa Politechniki Śląskiej (1983).

Był członkiem SEP od 1928 r. W roku 1945 brał czynny udział w reaktywowaniu Oddziału Zagłębia Węglowego SEP w Katowicach, którego został wybrany *pierwszym powojennym prezesem*. W Gliwicach *zorganizował Oddział Gliwicki SEP* i *został jego pierwszym prezesem* (2 X 1953). W uznaniu jego zasług dla SEP i polskiej energetyki otrzymał *godność członka honorowego*

SEP w roku 1975 (nr 39).

Był członkiem-założycielem Oddziału Gliwickiego PTETiS (1961), przewodniczącym Oddziału (1963-64) i organizatorem zebrań naukowych i konkursów. W roku 1971 otrzymał godność członka honorowego PTETiS (nr 8).

Był żonaty z Antoniną z Rozkwitalskich (zm. w 1978 r.), z którą miał 3 córki: Aldonę, Danutę i Wandę Birutę. Po raz drugi ożenił się z Zofią z Zubelewiczów (zm. w 1999 r.), która włożyła wiele pracy w upamiętnienie Jego postaci.

Zmarł w Warszawie 27 listopada 1990 r. Zgodnie z Jego ostatnią wolą jest pochowany w Gliwicach, na cmentarzu Centralnym.

Andrzej Marusak

Na podstawie:

1. "40-lat PTETiS" Biuletyn nr 5 (jubileuszowy). Pod red. A. J. Marusak. *Warszawa* 2001.
  2. A. Bogucki, R. Janiczek: "*Życie i działalność Profesora Lucjana Nehrebeckiego*". Politechnika Śląska, Wydział Elektryczny, Instytut Elektroenergetyki i Sterowania Układów. 2009.
-

**DZIĘKUJĘ PAŃSTWU
ZA UWAGĘ**